

**BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA O‘YIN TEXNOLOGIYALARINING
O‘QUVCHILARNING BILIM OLISHIGA TA’SIRI**

Mirzajonova Tursunoy Abdukarim qizi

Chortoq tuman, 11-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya (o‘zbek tilida): *Mazkur maqolada boshlang‘ich ta’lim tizimida o‘yin texnologiyalaridan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. O‘yin metodlarining o‘quvchilarning bilim olish jarayoniga, motivatsiyasiga, mustaqil fikrlashiga va ijodkorligiga ta’siri ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, o‘yin texnologiyalarini dars jarayoniga samarali integratsiya qilish usullari misollar orqali ko‘rsatib berilgan.*

Kalit so‘zlar: *o‘yin texnologiyalari, boshlang‘ich ta’lim, motivatsiya, interfaol metod, didaktik o‘yin*

Аннотация (rus tilida): *В данной статье рассматриваются теоретические и практические основы использования игровых технологий в системе начального образования. Анализируется влияние игровых методов на процесс обучения, мотивацию, самостоятельное мышление и творческие способности учащихся. Также приводятся примеры эффективной интеграции игровых технологий в учебный процесс.*

Ключевые слова: *игровые технологии, начальное образование, мотивация, интерактивные методы, дидактическая игра*

Abstract (ingliz tilida): *This article explores the theoretical and practical foundations of using game-based technologies in primary education. It analyzes the impact of game methods on students’ learning processes, motivation, independent thinking, and creativity. Additionally, effective ways of integrating game technologies into the educational process are presented with examples.*

Keywords: *game technologies, primary education, motivation, interactive methods, didactic games*

KIRISH

Bugungi kunda ta’lim tizimi tubdan yangilanib borayotgan bir davrda, boshlang‘ich ta’limning sifatini oshirish eng muhim vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, yosh avlodni mustaqil fikrlovchi, ijodkor va bilimli shaxs sifatida shakllantirish uchun an’anaviy o‘qitish usullaridan tashqari innovatsion metodlardan foydalanish zarurati ortib bormoqda.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari psixologik jihatdan o‘yin faoliyatiga moyil bo‘lganligi sababli, ularning ta’lim jarayoniga bo‘lgan qiziqishini oshirishda o‘yin texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etadi. O‘yin — bu nafaqat hordiq chiqarish vositasi, balki kuchli

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

pedagogik vosita hamdir. O‘yin jarayonida bola atrof-muhitni o‘rganadi, muloqotga kirishadi, muammolarni hal qilishni o‘rganadi va yangi bilimlarni oson o‘zlashtiradi.

Zamonaviy pedagogikada o‘yin texnologiyalaridan foydalanish nafaqat o‘quvchilarning bilimini oshiradi, balki ularning ijtimoiylashuvi, emotsional rivoji va shaxsiy fazilatlarini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, boshlang‘ich ta‘lim tizimida o‘yin texnologiyalarini qo‘llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — boshlang‘ich ta‘limda o‘yin texnologiyalarining o‘quvchilarning bilim olishiga ta‘sirini o‘rganish va ularning samaradorligini ilmiy asosda tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

1. O‘yin texnologiyalarining nazariy asoslari

O‘yin texnologiyalari pedagogik jarayonni tashkil etishning muhim vositalaridan biri bo‘lib, u o‘quvchilarning faol ishtirokini ta‘minlaydi. Didaktik o‘yinlar o‘quv materialini o‘zlashtirishni osonlashtiradi va dars jarayonini qiziqarli qiladi.

Pedagog olimlarning fikriga ko‘ra, o‘yin faoliyati:

bilimni mustahkamlaydi

tafakkurni rivojlantiradi

nutq faoliyatini faollashtiradi

o‘quvchini mustaqil qaror qabul qilishga o‘rgatadi

O‘yin texnologiyalarining asosiy xususiyati — o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirishdir.

2. Boshlang‘ich ta‘limda o‘yin texnologiyalarining ahamiyati

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun o‘yin — asosiy faoliyat turi hisoblanadi. Shu sababli o‘yin orqali berilgan bilimlar tezroq va samaraliroq o‘zlashtiriladi.

O‘yin texnologiyalarining afzalliklari:

o‘quvchilarda darsga qiziqishni oshiradi

ijodiy fikrlashni rivojlantiradi

jamoda ishlash ko‘nikmasini shakllantiradi

Masalan, “Kim tez topadi?”, “Aqliy hujum”, “Rol o‘ynash” kabi o‘yinlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi.

3. O‘yin texnologiyalarining turlari

Boshlang‘ich ta‘limda qo‘llaniladigan o‘yin texnologiyalari quyidagilarga bo‘linadi:

Didaktik o‘yinlar

Ta‘limiy maqsadga xizmat qiluvchi o‘yinlar. Masalan:

so‘z topish o‘yinlari

matematik boshqotirmalar

Rol o‘ynash o‘yinlari

O‘quvchilar turli rollarni bajarish orqali bilim oladi.

Harakatli o‘yinlar

Jismoniy faoliyat bilan bog‘liq bo‘lib, diqqatni jamlashga yordam beradi.

Kompyuter o‘yinlari

Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etiladi.

4. O‘yin texnologiyalarining o‘quvchilarga ta’siri

O‘yin texnologiyalari quyidagi jihatlarga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi:

Motivatsiyaga ta’siri

O‘yin elementlari o‘quvchilarni darsga jalb qiladi va ularning qiziqishini oshiradi.

Bilim olishga ta’siri

O‘yin orqali berilgan bilimlar uzoq vaqt xotirada saqlanadi.

Ijodkorlikka ta’siri

O‘quvchilar yangi g‘oyalar ishlab chiqishga o‘rganadi.

Ijtimoiy ko‘nikmalarga ta’siri

Jamoadada ishlash, muloqot qilish rivojlanadi.

5. Amaliy misollar

Misol 1: Ona tili darsida

“So‘z top” o‘yini orqali o‘quvchilar lug‘at boyligini oshiradi.

Misol 2: Matematika darsida

“Kim tez yechadi?” o‘yini orqali tez fikrlash rivojlanadi.

Misol 3: Tabiatshunoslik darsida

Rol o‘ynash orqali ekologik bilimlar mustahkamlanadi.

6. Muammolar va yechimlar

Muammolar:

barcha o‘qituvchilar o‘yin metodlarini bilmaydi

vaqtning to‘g‘ri taqsimlash qiyin

o‘yin noto‘g‘ri tashkil etilsa, dars samarasi pasayadi

Yechimlar:

o‘qituvchilar malakasini oshirish

metodik qo‘llanmalar yaratish

zamonaviy texnologiyalardan foydalanish

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o‘yin texnologiyalari boshlang‘ich ta’limda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etish, motivatsiyasini oshirish va shaxsiy rivojlanishini ta’minlashda katta ahamiyatga ega.

O‘yin asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning faolligini oshirib, ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Shu sababli, zamonaviy ta’lim tizimida o‘yin texnologiyalaridan keng foydalanish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. – Yuksak ma’naviyat yengilmas kuch

2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. – Pedagogik texnologiyalar

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

3. Ishmuhamedov R. – Innovatsion ta’lim texnologiyalari
4. Vygotskiy L.S. – Bolalar psixologiyasi
5. Elkonin D.B. – O‘yin psixologiyasi
6. Davlat ta’lim standartlari (boshlang‘ich ta’lim)
7. Zamonaviy pedagogik jurnallar va ilmiy maqolalar